

Christianos, ut baptizetur, quod significat nomen Pilati. i. mallea toris. i. qui domat ferreas gentes, ut regat eas in virga ferrea, & pe tit sacrificium quod donatur penitentibus in sine vitium, & cor de mundo, & peccatis mortuo inuoluit munimine fidei stabilitu, operculo spci per opera charitatis concludit. Finis enim pracepti est charitas, aspi cientibus a longe ele ctis, qui sunt stelle maris, qn si fieri po test scandalizabuntur etiam electi.

CAP. XVI.

IERO. Post sab bari tristi tiam fe llix irradia dies, quz primatum in diebus tenece, luce prima i eo

lucete, & dno i eo cu triumpho resurgente. vnde dicitur: Et cu tras fab. Mar. Magda. & Ma. Ia. & Sa. em. aro. vt ve. vi. Iesum. } G L O. Religio sa. n. mulieres sepulto dno cu licuit. operati. v. i. que ad So lis occasum vnguenta parauerunt, vt Lucas dicit. Et quia pax angustia tps non poterat explere, mox transacto sabbaro. i. occi dentis sole, vt operandi licentia redit, festinauerunt emere aroma ta, sicut Marcus dicit hic, vt venientes mane vngerent corpus Ie su, neque vesper sabbari praecompante iam noctis articulo moni mentum adire valuerunt. vnde sequitur: Et valde ma. vna sabba. ve. ad monu. or. iam Sole. } S E V E. Mulieres hoc loco feminea deuotione discurreunt, quz non vt viuenti fidem, sed vt mortuo vnguenta deferunt ad sepulchrum, & vt sepulto parant mceroris obsequia, non vt resurgenti pax parent diuinorum gaudia trium phorum. T H E O. Non enim magnitudinem atque dignitatem diuinitatis Christi sapiunt. Venerunt autem iuxta consuetudine Iudzorvm vngere corpus Christi, vt. I. maneret odoriferum, & ne humilitate scaturiret. nam aromata virtutem habent desiccati uam, humiditatem corporis absorbentia. vnde incorruptum cor pus conseruant. G R E G. in Ho. Nos autem in eum, qui est mor tuus credentes, si odore virtutum resecti cum opinione bonorum operum dnm querimus, ad monumentum illius cum aromatibus venimus. Sequitur: Et valde ma. vna sab. ve. ad mo. orro ia Sole. } A V G. de Con. euan. Quod Lucas dicit, valde diluculo, & Ioan nes: Mane cum adhuc tenebre essent: hoc intelligitur Marcus di cere: Valde mane, oriente iam sole. i. cum coelum ab orientis par te albesceret, quod fit vtique solis orientis vicinitate. Eius enim est ille fulgor, qui nomine aurora appellari solet: ideo non repugnat ei qui ait: Cum adhuc tenebre essent. Die quippe furgete ali qua reliqua tenebrarum tanto minus sunt, quanto magis oritur lux: nec accipiendum est, quod ait: Valde ma. orro iam sole; tam qua sol ipse iam videretur sup terra, sed de proximo adueniente in has partes sole. i. ortu suo ia coeli illuminare incipiente. H I E. Valde ergo mane dicit, quod aliis euangelista dicit diluculo. Di luculum aut est inter tenebras noctis, & diei claritatem. In qua sa lus humani generis prouenit: felici vicinitate in ecclesiam deela randa more solis, qui proxima luce confurgens roscam premitte re auroram, vt gratiam praeclari splendoris praeformatis oculis possit inuerti, qn tps dnice resurrectionis illuxit, vt tunc laudes Christi rota caneret fm exemplum foeminarum ecclesia, qn genus huma num exemplo suz resurrectionis animauit, qn vitam praestitit, & lumen credulitatis infudit. B E D A: Sicut aut op valde mane mulieres venerunt ad monumentum, iuxta historiam magnus ser uor charitatis ostenditur: ita iuxta intellectum mysticum nobis datur exemplum, vt illuminata facie, disculsi que vitiolum tenebris, odorem bonorum operum dno, & oronum suauitatem stu deamus offerre. T H E O. Dicit autem: Vna sab. i. prima dierum hebdomadae. Sabbata naque, dies hebdomadae nuncupant: vna vero dicitur prima. B E D A. Vel prima sabbatorum prima dies est. a die sabbatorum. i. requiritonum, quz in sabbatis custodiebantur. Sequitur: Et di. adin. quis re. no. la. ab of. mo. } S E V E. Obscu rum erat vesrum peccus, oculi clausi, & ideo patefacti sepulchri gloriam prius non videbatis. Sequitur enim: Et resp. vi. re. la. } B E D A. Quo lapis per angelum reuolutus fit: Matthaeus sufficie ter exponit. Hae reuolutio lapidis mystice reiterationem sacrame torum Christi, quz velamine literae legalis tenebantur insinuat: lex enim lapide scripta est. Sequitur: Erat quip. mag. val. } S E V E. Et plus iam magnus merito quam forma, qui creatoris mundi cor pus & claudere, & openire sufficit. G R E G. Mulieres autem an gelos vident, quz cum aromatibus venerunt, quia ille mentes su pernos ciues aspicunt, quz cum virtutibus ad sancta desideria ve niunt. vnde sequitur: Et intro. in. mo. vi. in. dex. coo. stola ci.

Ho. eu. 21.

Lib. 3. c. 24.

Lib. 3. c. 25.

CAP. XVI.

T cum tranisset sabba tum, Maria Magdale ne, & Maria Iacobi, & Salome emerunt aromata, vt ve nientes vngerent Iesum. Et val de mane vna sabbatorum veniut ad monumentum, orto iam Sole. Et dicebant ad inuicem: Quis reuoluet nobis lapidem ab ostio

monumenti? & respicientes vi derunt reuolutum lapidem. Erat quippe magnus valde. Et intro euntes in monumentum, viderunt iuuenem sedente in dextris coopertum stola candida, & obstu puerunt. Qui dicit illis: Nolite expauescere, Iesum queritis Nazarenum crucifixum, surrexit no est hic. Ecce locus vbi posuerit eum. Sed ite, dicite discipulis ante petram, qua excisa locus factus fuerat sepulture, vt ipsum viderint in eodem spatio. sedentem a dextris, quem dicit Mat theus sedentem super lapidem. T H E O P H Y. Quidam autem dicunt; quod alia fuerunt mulieres, quae dicuntur a Mattheo; aliae quae a Marco, sed Maria Magdalena sequeba tur omnes feruendam festinationem habens, & ardentem affectum. S E V E R. Introierunt ergo mulieres ad sepulchrum, vt con sepulta. Christo, Christo confurgerent de sepulchro, vident iuuenem vt cernerent nostrae resurrectionis ratem, quia nescit resurrectio senectutem, & vbi nasci morique nescit, ibi aras, nec admittit detrimenta, nec indiget incrementis. vnde iuuenem, non senem, non infantem: sed iucundam etatem viderunt. B E D A. Viderunt autem iuuenem sedentem in dextris, idest Meridianam partem loci illius, vbi positum erat. corpus enim quod supinum iacens, caput habebat ad Occasum, dextram necesse erat habere ad Austrum. G R E G O. in Homil. Quid au tem per sinistram, nisi vita praesens? Quid vero per dextram, nisi vita perpetua designatur? Quia igitur Redemptor noster ia praesentis vitae corruptionem transferat, recte angelus qui nuncia re perhenem eius vitam venerat, in dextra sedebat. S E V E. Vident etiam iuuenem sedentem a dextris, quia resurrectio re cipit nil sinistrum. Vident etiam coopertum stola candida. Stola ista non est ex mortali vellere, sed ex virtute vitali splendens ce lesti lumine, non colore terreno, dicente Propheta: Amicus lu mi sicut uestimento, & de iustis: Tunc iusti fulgebunt sicut sol. G R E G O. in Homil. Vel stola candida cooperta apparuit, quia festiuitatis nostrae gaudia nunciavit, candor etenim vestis, splendorem nostrae denunciat solemnitatis. H I E R O N Y. Vestis etiam candida vera luxuria est hoste depulso, regnoque adepto, rege pacis quaesito & inuento, & nunquam dimisso. Hic igitur iuuenis formam resurrectionis timentibus mortem osten dit. Quod autem obtupperunt, idest quod oculos non vidit, nec auris audiuit, nec in cor hominis ascendit, quae praeprauiuit Deus diligentibus se. Sequitur: Qui dicit illis: no. ex. pa. G R E G O. in Homil. Ac si dicat: Pauca sunt illi qui non amant aduentum su pernorum ciuium. pertimescant qui carnalibus desideris praesidi, ad eorum societatem pertingere se posse desperant. vos autē cur pertimescitis, quae vestros concubas videtis? H I E R O. Non. n. est timor in charitate. Quid expauescerent, quae inuenerunt quem quaesierunt? G R E G O. in Homil. Sed iam quid ange lus subiungit audiamus: Iesum quaeritis Nazarenum. Iesus la tino eloquio salutaris, idest Saluator interpretatur. at vero tunc multi Iesum dicit poterant, nec tamen substantialiter, sed nuncupatiue: ideo & locus subiungitur, vt de quo Iesu dictum sit manifestetur, Nazarenum. Et causam proximum subdit: Crucifixum. T H E O. Non enim erubescit cruce, in hac namque salus hominum est, & beatorum principium. H I E R O. Radix autem amara crucis euanuit. Flos vitae cum fructibus erupit, id est qui iacuit in morte, surrexit in gloria. vnde addit: Surrexit non est hic. G R E G O. in Homil. Non est hic dicitur per praesentiam carnis, qui tamen nunquam deerat per praesentiam ma iestatis. T H E O. Et quasi dicat: Vultis certificari de eius resurrectione subdit: Ecce locus vbi posuerit eum. } Propter hoc enim & reuoluerat lapidem, ut locum ostenderet. H I E R O. Ostenditur autem immortalitas mortalibus ad gratia rum actionem debitam, vt intelligamus quid fuerimus, & sciam, quid futuri erimus. Sequitur: Sed ite. di. dif. eius. & Pe. q. p. ce. vos in Gali. Mulieribus dicitur vt nuntiant Apostolis, qz p mulierem mors annunciata est, p mulierē vita resurgens. Dicit aut specialiter: Et Petro, quia se indignum iudicauit discipulatu, cum ter nega uit magistrum, sed peccata praeterea non nocent, qn non placet. G R E G.

GREGOR. in Hom. Si autem hunc Angelum non nomina tim exprimeret qui Magistrum negauerat, venire inter discipulos non auderet. vocatur ergo ex nomine ne desperaret ex nega tione. AVGVSTIN. de Confen. Euange. Quod autem dicit: Praecedet vos in Galilaeam. Ibi eum videbitis sicut dixit vobis. } Videntur hoc sonare, quod Iesus no erat demonstraturus se discipulis post resurrectionem nisi in Galilaea, quam demost rationem nunc ipse Marcus commemo rat. Quod enim dicit: Mane prima sabbari apparuit Mariae Magdalene. post hoc duobus eunti bus in villam, factum est in Hierusalem ipso die resurrectionis: deinde venit ad vltimam manifestationem, quam factam scimus in monte Oliueti non longe a Hierusalem. Numquam igitur commemorat Marcus impletum quod ab Angelo praenuntiatum esse testatur. Mattheus vero nullum aliud locum omnino commemorat, vbi discipuli postquam surrexerunt Dominum, nisi in Galilaea secundum Angeli praedictionem. Sed cum non sit expressum quando id futurum esset, vtrum primum antequam alibi esse visus esset: idque ipsum quod discipulos Mattheus dicit esse in Galilaeam in monte, non exprimit diem nec narraandi ordinem, non aduertitur quidem Mattheus narrationibus ce terorum: sed dat eis intelligendi atque accipiendi locum. Verum tamen, quod Dominus non ibi primum se demonstraturus erat: sed in Galilaea, vbi postea visus est, se videndum mandauit, quantum fidelem facit intentum ad querendum in quo mysterio di sum intelligatur. G R E G O. in Hom. Galilaea namque trans migratione interpretatur. iam quippe redemptor noster a Passione ad Resurrectionem, a morte ad vitam transfugerat, & nos resurrectionis eius gloriam post laci videbimus, si modo a vitis ad virtutum celsitudinem transfugeramus. Quo ergo in sepulchro nunciatur in transmigratione ostenditur, quia is qui in mortificatione carnis agnoscentia in transmigratione mentis videtur. H I E R O N Y. Breuis ergo sententia in syllabis, sed ingens in quantitate promissio. Ibi est gaudij nostri fons & salutis aeternae origo preparata. Ibi congregantur dispersiones, & sanantur con triti corde. Ibi inquit eum videbitis, sed non sicut vidistis. AVGVSTIN. de Confen. Euange. Significatur etiam, quod gratia Christi de populo Israel erit transmigratione ad gentes, a quibus Apostoli nullo modo predicantes suscipientur, nisi eis viam Dominus in eorum cordibus praeniciens preparauerit. & hoc est: Praecedet eos in Galilaeam, ibi eum videbitis, idest ibi membra eius inuenietis. Sequitur: Et illi exeuntes, fugerunt de monumento. Inuaerat enim eas tremor & pavor. } T H E O P H I. Idest stupor propter visionem Angeli & admira tionem Resurrectionis. S E V E. Angelus quidem seder in monumento, de monumento fugiunt mulieres, quia ille de cele sti substantia confidit, turbantur iste de conditione terrena. Sepulchrum, qui mori non potest, timent nescit, mulieres autem & de praesenti facti tremunt, & sepulchrum vt mortales adhuc mortaliter expauescunt. H I E R O N Y. Hoc etiam dicitur de futura vita in qua fugiet dolor & gemitus. Imitantur enim mu lieres ante resurrectionem omniaque faciunt, post resurrectio nem fugientes morem & pauorem. Sequitur: Et nemi qui eam dixerunt. Timebat enim: } T H E O P H I L V S. Aut propter Iudeos, aut timore visionis detentz tacebant hoc quod audierant. AVGVSTIN. de Confen. Euange. Quari autem potest quemadmodum hoc dicat Marcus, cum dicat Mat theus: Et exierunt cito de monumento cum timore & gaudio mag no, currentes nunciare discipulis eius, nisi intelligamus ipsorum Angelorum nemini ausas fuisse aliquid dicere, idest respondere ad ea quae ab illis audierant, aut certe custodibus quos iacentes vi derunt. nam illud gaudium quod Mattheus commemorat, non repugnat timori de quo Marcus dicit: Debuimus enim vtrum que in illarum animo factum intelligere, etiam si Mattheus de timore non diceret. Cum vero & ipse dicat: Exierunt cito de monumento cum timore & gaudio magno, nihil ex hac re quaestio nis remanere permittit. S E V E. Signanter etiam dicitur, quod nemini quicquam dixerunt, quia mulieribus audire, non loqui datum est, dicitur, non docere.

AVGVSTINVS. de Confen. Euange. Iam post Resurrectionem quemadmodum apparuit Dominus consideran

tim est. Dicit enim Marcus: Surgens autem mane prima Sab bari apparuit primo Mariae Magdalene, de qua eiecerat septem demonia. B E D A: Hec apparuit quomodo & vbi facta sit, Ioannes plenissime docet. Surrexit autem Dominus mane de monumento, in quo sero iam facta erat depositus, vt adim pletur illud Psalms ista: Ad vesperam de morabitur fletus, & ad matutinum laetitia. T H E O P H I. Vel aliter: Quod dicit, Surgens Iesus, ibi pntia, deinde dicit: Mane prima Sab bari apparuit primo Mariae Magdalene. } G R E G O. in Hom. Vt enim Sam pson media nocte no solum de Gaza exijt: sed etiam portas tu lit, sic & redemptor noster ante lucem resurgens non solum liber de inferno exijt, sed ipsa etiam inferni claustra destruxit. De Maria autem hic Marcus septem demonia eiecia fuisse testatur, & quid septem demonia, nisi vniuersa vitia significant? quia enim septem diebus omne tempus comprehenditur, recte septenario numero vniuersitas figuratur. T H E O P H I. Septem ergo demonia Maria habuit quae vniuersis vitijs plena fuit, aut septem demonia septem virtutibus spiritus contrarios dicit, vt spiritus absque timore absque sapientia, absque intellectu, & quaecumque alia donis Spiritus sancti opponuntur. H I E R O N Y. Ei autem de qua eiecerat septem demonia primo ostenditur, quia Me retrices & Publicani praecedent synagogam in Regno Dei, vt la tro praecessit Apostolos. B E D A: In principio etiam mulier inducitur culpa: viro fuit, nunc quae mortem primo gustauit, Resurrectionem primo videt, ne perpetui reatus apud viros opprobrium sustineret. & quae viro culpam transfuderat, transfudit & gratiam. Nam sequitur: Illa vadens nunciavit his, qui cum co fuerant, lugentibus & flentibus. H I E R O N Y. Flent & lugent, qui nondum viderunt, sed non post multum consolabuntur. Beati enim qui lugent nunc, quoniam ipsi consolabuntur. B E D A. Recte autem haec mulier, quae letitiam Dominice resurrectionis prima nunciavit, a septem demonibus curata esse memoratur, ne quisquam digne penitens de admisorum venia desperaret, & vt vbi abundauit peccatum superabundasse & gratia monstrare tur. S E V E R I. Nunciat autem Maria: sed iam non femina sed Ecclesiam gestans, vt supra sicut femina tacebat, hic in Ecclesia & nunciet & loquatur. Sequitur: Et illi audientes quia viueret & visus esset ab ea, non crediderunt. G R E G O. in Hom. Quod resurrectionem Dominicam discipuli tarde crediderunt, non tam illorum infirmitas quam nostra, vt ita dicam futura fir mitas fuit. Ipsa namque Resurrectio illis dubitantis per mul ta argumenta monstrata est, quae dum nos legentes agnoscerimus, quid aliud quam de eorum dubitatione solidamus? Sequitur: Post haec autem duobus ex his ambulantis ostensus est in alia effigie euntibus in villam. AVGVSTIN. de Confen. Eua. De istis duobus quorum vnus erat Cleophas. Lucas totum nar rat, sed Marcus hic breuiter perstringit. Castellum quippe illud de quo Lucas loquitur, non absurdè accipimus etiam villam po tuisse appellari. & in codicibus quidem Graecis magis agrum inue nimus quam villam. Agri autem nomine non castella tantum, verum etiam municipia & Coloniae solent vocari extra ciuitatem, quae quasi caput & mater est caeterarum. Quod autem ait Mar cus eis in alia effigie Dominum apparuisse, hoc Lucas dicit, quod eorum oculi tenebantur, ne agnoscerent eum. Oculis enim eorum acciderat aliquid quod ita manere permissum est, vsque ad fractionem panis. S E V E R I. Nemo autem putet Christum sua Resurrectione sui vultus effigiem commutasse: sed mutatur effigies dum efficitur ex mortali immortalis, vt hoc sic acquiuisse vultus gloriam, non vultus substantiam perdidisse. Duobus au tem visus est, quia duobus populis, idest gentibus & Iudaeis resur rectionis fides praedicanda monstratur. Sequitur: Et illi ex. num ciauerunt caeteris, nec illis crediderunt. Quod Marcus dicit: Nu ciauerunt caeteris, nec illis crediderunt. cum Lucas dicat, quod iam inde loquebantur vere resurrexerit Dominum, & Simoni ap paruisse, quid intelligendum est, nisi aliquos ibi fuisse qui nolent credere? T H E O. Non enim de vdecim Apostolis hoc dicit, sed de quibusdam alijs quos caeteros nominat. H I E R O N Y. Mystice autem intelligitur, quod fides hic laborat agens actiuam vitam, illic contemplatiua secuta visionē regnat. Hic per specu lum contuetur imaginem, illic facie ad faciem videbimus veritatem.

tem. vnde ambulantes, laborantibus ostensus est in alia effigie & nunciatus non est creditum, dum sicut Moyse viderunt, quod non sufficiebat eis qui dicit: Ostende mihi te ipsum. Oblitus enim carnis suae postulat in vita ista quod speramus in futura.

c ¶ G L O . Completeretur Euangelicam narrationem Marcus, nouissimam apparitionem qua Christus post resurrectionem discipulis apparuit, commemorat dicens.

¶ Nouissime autem recumbentibus illis vnde apparuit. ¶ G R E G O . in Ho. Notandum aut quid Lucas in actibus referat dicens: Conuerses praecepit eis ab hiero folymis ne discederent, & post pauca: Videntibus illis eleuatus est. Comedit

c Nouissime autem recumbentibus illis vnde apparuit, & exprobrauit incredulitatem eorum, & duritiam cordis, quia his qui viderant eum resurrexisse, non crediderunt. Et dixit eis: Euntes in mundum vniuersum, praedicate Euangelium omni creaturae. Qui crediderit & baptizatus fuerit, saluus erit, qui vero non crediderit condemnabitur. Signa autem eos qui

Lib. 3. c. 25.

sufficit credere, nam qui credit & nondum est baptizatus, sed cathecumenus, nondum est perfectus salutaris adeptus. G R E G O . in Hom. Fortasse autem vnusquisque apud semetipsum dicit: Ego iam credidi, saluus ero. verum dicit si fidem operibus tenear. Vera etenim fides est, quae in hoc quod verbis dicit, operibus non contradicit. Sequitur: ¶ Qui vero non crediderit, condemnabitur. ¶ B E D A . Quid adhuc hic dicemus de parulis, qui per etatem adhuc credere non valent? Nam de maioribus nulla quaestio est. In Ecclesia enim Saluatoris per alios paruli credunt sicut ex alijs ea quae illis in baptismo peccata remittuntur pertraxerunt. Sequitur: ¶ Signa autem eos qui credi. haec sequuntur: In nomine meo da. ciic. linguis loquentur nouis, Serpentes tollent. ¶ T H E O P H I . Hoc est dispergent intellectuales, sicut illud: Calcabitur super Serpentes & Scorpiones. intellectuales intelligitur. Potest autem intelligi de sensibilibus Serpentibus, sicut etiam Paulus a vipera nullum habuit nocuum. Sequitur: ¶ Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. ¶ Multa talia facta in historijs legimus. Multos namque venena bibita Christi munita signaculo laedere non valebant. Sequitur: ¶ Super egros manus imponent, & bene habebunt. ¶ G R E G O . in Hom. Numquid autem quia ista signa non facimus, minime credimus? Sed haec necessaria in exordio Ecclesiae fuerunt, vt enim fides cresceret credentium, miraculis fuit nutrienda, quia & nos cum arbuta plantamus, tadium eis aquam fundimus, quousque ea in terra conualuisse videamus, et si semel radice fixerint, a rigando cessamus. Habemus de his signis atque virtutibus, quae adhuc subtilius considerare debeamus. Sancta quippe Ecclesia quotidie spiritaliter facit, quod tunc per Apostolos corporaliter faciebat. Nam Sacerdotes eius cum per exorcismi gratiam manum credentibus imponunt, habitare malignos spiritus in eorum mentibus contradicunt, quid aliud faciunt, nisi demonia eiiciunt? Et fideles quique, qui iam secularia verba derelinquunt, sancta autem mysteria insontant, linguis loquentur nouis, qui dum bonis suis exhortationibus malitiam de alienis cordibus auferunt. Serpentes tollunt, & dum pestiferas suasiones audiunt, sed tamen ad operationem prauam minime pertrahuntur. morti ferum est quod bibunt, sed non eis nocebit, qui quoties proximos suos in bono opere infirmari conspiciunt, dum exemplo suae operationis illorum vitam roborant, super egros manus imponunt vt bene habeant. Quae nimirum miracula tanto maiora sunt, quanto spiritalia, & quanto per haec non corpora, sed animae suscitantur.

¶ H I E R O N Y . Dominus Iesus, qui de caelo descendit ad liberandam infirmitatis nostrae naturam, ipse etiam super celos ascendit. vnde dicitur: ¶ Et dominus quidem Iesus postquam locutus est eis assumptus est in caelum. A V G . de Con. Euang. In quo satis videtur ostendere nouissimum cum illis in terra praemissum habuisse sermonem, quamuis non omnimodo ad id coartari videatur: non enim ait: Postquam haec locutus est eis. vnde admittit si necessitas cogeret, non illam fuisse nouissimam locutionem, sed ad omnia, quae cum eis omnibus illis diebus locutus est posse pertinere quod dictum est: ¶ Postquam locutus est eis, assumptus est in caelum. Sed quia ea quae supra diximus magis suadent nouissimum diem fuisse: hoc praemissam locutionem quam Marcus commemorauit, adiunctis etiam illis verbis, quae commemorantur in actibus Apostolorum, credendum est assumptum esse Dominum in caelum. G R E G O . in Hom. In veteri testamento cognouimus, quod Helias sit raptus in caelum. Sed aliud est caelum aethereum, aliud caelum zereum. Caelum itaque

tem. vnde ambulantes, laborantibus ostensus est in alia effigie & nunciatus non est creditum, dum sicut Moyse viderunt, quod non sufficiebat eis qui dicit: Ostende mihi te ipsum. Oblitus enim carnis suae postulat in vita ista quod speramus in futura.

tura praedicatorum Euangelium, cum soli homini praedicator, quia ille videlicet docetur, propter quem in terra cuncta creata sunt, & a quo omnia per quaedam similitudinem aliena non sunt. Potest etiam omnis creatura nomine omnis nationis gentium designari. ante enim dictum fuerat: In viam gentium ne abieritis. nunc autem dicitur: ¶ Praedicate Euangelium omni creaturae, vt scilicet prius a Iudaea Apostolorum repulsa praedicator, tunc nobis in adiutorium fieret, cum hanc illa ad damnationis suae testimonium superberepulisset. T H E . Vt omni creaturae, id est credenti & non credenti. Sequitur: ¶ Qui crediderit & baptizatus fuerit saluus erit. ¶ Non enim

crediderint, haec sequentur: In nomine meo demonia eiicient, linguis loquentur nouis, serpentes tollent. Et si mortiferum quid biberint, non eis nocebit. Super egros manus imponent, & bene habebunt.

d Et Dominus quidem Iesus postquam locutus est eis, assumptus est in caelum, & sedet a dextris Dei. Illi autem profecti, praedicauerunt vbique, Do

minio cooperante, & sermonem bar alieno. Redemptor autem noster non curru, non Angelis subleuatus legitur, quia qui fecerat omnia super omnia, sua virtute ferebatur. Considerandum vero nobis est quod Marcus subdit: ¶ Et sedet a dextris Dei. cum Stephanus dicit: Video caelos apertos, & filium hominis stantem a dextris Dei. sed sedere iudicantis est, stare vero pugnantis vel adiuantis. Stephanus ergo in laboris certamine positus stantem vidit, quem adiutorem habuit, sed hunc post assumptionem Marcus sedere describit, quia post assumptionis suae gloriam, iudex in fine videbitur. A V G V S T I N V S . de Synbolo: Sessioem igitur istam non accipiamus quasi sit in humanis membris positus: tanquam Pater sedet in sinistra, & Filius sedet a dextris. sed ipsam dexteram intelligimus potestatem quam accepit ille homo a Deo, vt veniat iudicaturus qui primo venerat iudicandus. Sedere enim, habitare intelligitur, quomodo dicimus de quocumque homine, In illa patria sedet per tres annos. Sic ergo credite habitare Christum in dextera Dei patris. Beatus enim est, & habitat in beatitudine quae dextera Patris vocatur. Ibi enim omnis dextera est, quia nulla est ibi miseria. Sequitur: ¶ Illi autem profecti, praedicauerunt vbique, Domino cooperante, & sermonem confirmante

firmante, sequentibus signis. ¶ B E D A . Nota, quod Marcus Euangelista Euangelium suum quanto inchoauit tardius, tanto in longinqua tempora scribendo porrexit. ab initio enim Euangelice praedicationis quod a Ioanne factum est cepit, & ad illud usque tempus narrando peruenit, quo Apostoli idem Euangelij verbum per totum orbem seminauerunt. G R E G O R I V S . Quid autem in his considerandum est, nisi quod praecipuum obedientia, obedientia vero signa secuta sunt? Praecepit enim Dominus: Euntes in mundum vniuersum, praedicate Euangelium: & in actibus: Eritis mihi testes usque ad extremum terre. A V G V S T I N V S : ad Esichium. Quo autem pacto ab Apostolis est praedicator ista completa, quando usque adhuc sunt gentes in quibus modo cepit, & in quibus nondum cepit impleri? Non vtique hoc a Domino sic mandatum est Apostolis, tanquam ipsi soli quibus tunc loquebatur tantum munus fuerint impleturi, sed sicut eis solis videtur dixisse: Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi, quod tamen eum vniuersa Ecclesia promissum quae alijs morientibus, alijs nascentibus hic usque in fine consummationem futura est, quis non intelligat? T H E O P H I . Sciendum est autem & hic, quod sermo per opera confirmatur, sicut in Apostolis tunc operationes confirmabant sermonem, sequentibus signis. Fiet autem o Christo, vt nostri sermones quos de virtute dicimus, per opera confirmentur & actus: vt tandem sumus perfecti te cooperante in omnibus verbis & operibus, quia te docet sermonum & operum gloria. Amen.

itaque aethereum Helias subleuatus est, vt in secreta quadam regione terret reponere diceretur, vbi in magna iam carnis & spiritus quiete vixeret, quo ad usque ad finem mundi redat, & mortis debitum soluat. Notandum quoque est, quod Helias in curru legitur ascendisse, vt videlicet aperte illis demonstraretur, quia homo paru-

mino cooperante, & sermonem bar alieno. Redemptor autem noster non curru, non Angelis subleuatus legitur, quia qui fecerat omnia super omnia, sua virtute ferebatur. Considerandum vero nobis est quod Marcus subdit: ¶ Et sedet a dextris Dei. cum Stephanus dicit: Video caelos apertos, & filium hominis stantem a dextris Dei. sed sedere iudicantis est, stare vero pugnantis vel adiuantis. Stephanus ergo in laboris certamine positus stantem vidit, quem adiutorem habuit, sed hunc post assumptionem Marcus sedere describit, quia post assumptionis suae gloriam, iudex in fine videbitur. A V G V S T I N V S . de Synbolo: Sessioem igitur istam non accipiamus quasi sit in humanis membris positus: tanquam Pater sedet in sinistra, & Filius sedet a dextris. sed ipsam dexteram intelligimus potestatem quam accepit ille homo a Deo, vt veniat iudicaturus qui primo venerat iudicandus. Sedere enim, habitare intelligitur, quomodo dicimus de quocumque homine, In illa patria sedet per tres annos. Sic ergo credite habitare Christum in dextera Dei patris. Beatus enim est, & habitat in beatitudine quae dextera Patris vocatur. Ibi enim omnis dextera est, quia nulla est ibi miseria. Sequitur: ¶ Illi autem profecti, praedicauerunt vbique, Domino cooperante, & sermonem confirmante



DIVI THOMAE APOSTOLICI SECVNDVM MARCV M CAPVT PRIMVM

Sanctum Iesum Christum in Euangelio secundum Marcum

IN EVANGELIO SECVNDVM MARCV M CAPVT PRIMVM

Sanctum Iesum Christum in Euangelio secundum Marcum

te sequentibus signis. ¶ B E D A . Nota, quod Marcus Euangelista Euangelium suum quanto inchoauit tardius, tanto in longinqua tempora scribendo porrexit. ab initio enim Euangelice praedicationis quod a Ioanne factum est cepit, & ad illud usque tempus narrando peruenit, quo Apostoli idem Euangelij verbum per totum orbem seminauerunt. G R E G O R I V S . Quid autem in his considerandum est, nisi quod praecipuum obedientia, obedientia vero signa secuta sunt? Praecepit enim Dominus: Euntes in mundum vniuersum, praedicate Euangelium: & in actibus: Eritis mihi testes usque ad extremum terre. A V G V S T I N V S : ad Esichium. Quo autem pacto ab Apostolis est praedicator ista completa, quando usque adhuc sunt gentes in quibus modo cepit, & in quibus nondum cepit impleri? Non vtique hoc a Domino sic mandatum est Apostolis, tanquam ipsi soli quibus tunc loquebatur tantum munus fuerint impleturi, sed sicut eis solis videtur dixisse: Ecce ego vobiscum sum usque ad consummationem saeculi, quod tamen eum vniuersa Ecclesia promissum quae alijs morientibus, alijs nascentibus hic usque in fine consummationem futura est, quis non intelligat? T H E O P H I . Sciendum est autem & hic, quod sermo per opera confirmatur, sicut in Apostolis tunc operationes confirmabant sermonem, sequentibus signis. Fiet autem o Christo, vt nostri sermones quos de virtute dicimus, per opera confirmentur & actus: vt tandem sumus perfecti te cooperante in omnibus verbis & operibus, quia te docet sermonum & operum gloria. Amen.

Sanctum Iesum Christum in Euangelio secundum Marcum

Sanctum Iesum Christum in Euangelio secundum Marcum

DIVI THOMAE APOSTOLICI SECVNDVM MARCV M CAPVT PRIMVM

Sanctum Iesum Christum in Euangelio secundum Marcum

IN EVANGELIO SECVNDVM MARCV M CAPVT PRIMVM

Sanctum Iesum Christum in Euangelio secundum Marcum